

"Apokalipsa św. Jana"

Katolicki Komentarz do Pisma Świętego

Peter S. Williamson . Wydawnictwo "W drodze", Poznań 2024

Ten rozdział jest kontynuacją wizji Jana oraz **opisem tego, co zobaczył, gdy wszedł przez otwarte drzwi do nieba.**

W poprzednim rozdziale był świadkiem trwającej nieustannej adoracji Boga w niebie; teraz widzi księgę i dowiaduje się o pozornie niemożliwej do pokonania przeszkodzie w wypełnieniu Bożego planu i zleconej mu misji (1,19).

Problem zostaje rozwiązany przez objawienie się Baranka, protagonisty Apokalipsy.

Ciąg aklamacji liturgicznych ukazuje znaczenie śmierci Jezusa na krzyżu i Jego boski status.

Rozdział piąty rozpoczyna się od tego, że Jan zauważa na prawej dłoni transcendentnej i wiecznej Osoby siedzącej na tronie niezwykle przedmiot.

Jan dostrzega tajemniczą księgę (Ap 5, 1-5)

ST: Ez 2,9-3,3; Dn 12,1-4.9

NT: Hbr 7,14

[5,1] I ujrzałem na prawej dłoni Zasiadającego na tronie księgę, zapisaną wewnątrz i na odwrocie [zwój zapisany z obu stron BP] opieczętowaną siedmiu pieczęciami.

Jan widzi na prawej dłoni Boga zwój¹ zapisany z obu stron (BP).

Te słowa potwierdzają związek wizji Jana z wizją Ezechiela, ponieważ po tym, jak Ezechiel ujrzał Boga na tronie-rydwanie utworzonym przez cheruby, otrzymał polecenie, by skierować Jego słowo do Izraela i wręczono mu zwój „**zapisany z jednej i z drugiej strony**” (Ez 2,9-10).

---

¹ Greckie **biblion** można tłumaczyć jako „zwój” lub „księga”, ponieważ do końca I wieku n.e. większość ksiąg miała postać zwoju. Mniej więcej w tym samym czasie zaczęła wchodzić w użycie współczesna forma książki, czyli **kodeks**, który w ciągu kilku następujących wieków zastąpił stopniowo zwój.

Zwój był zazwyczaj zapisany tylko po jednej, wewnętrznej stronie, a strona zewnętrzna była przeznaczona na tytuł lub inne oznaczenie jego zawartości.

Informacja, że mamy do czynienia ze zwojem zapisanym z obu stron, podpowiada, że kryje się w nim bardzo dużo treści Bożego objawienia.

Prorok Ezechiel otrzymuje polecenie, by najpierw zjeść zwój, a następnie głosić to, co w nim zapisano (3,1-4). Prorok Jan otrzyma podobne polecenie w rozdziale dziesiątym.

Jan mógł się domyślać, że jego zwój, podobnie jak zwój wręczony Ezechielowi, zawiera Boży plan przyszłego sądu i zbawienia, aczkolwiek fakt, iż jest opieczętowany siedmioma pieczęciami, sugeruje, że jest jeszcze ważniejszy.

W starożytności pieczęcie na dokumentach spełniały różne funkcje. Zapieczętowany list mógł być otwarty przez adresata; zapieczętowany testament mógł być otwarty dopiero po śmierci spadkodawcy i w obecności świadków.

W tym wypadku pieczęcie wskazują, że treść zwoju nie będzie znana aż do chwili, gdy we właściwym czasie złamie je uprawniona do tego osoba.

To, że jest ich siedem, podkreśla rangę zwoju, ponieważ siódemka to pełnia lub ostateczność.

[5,2-4] I ujrzałem potężnego anioła, obwieszczającego głosem donośnym: „Kto godzien jest otworzyć księgę i złamać jej pieczęcie?”. A nie mógł nikt – na niebie ani na ziemi, ani pod ziemią – otworzyć księgi ani na nią patrzeć. A ja bardzo płakałem, że nie znalazł się nikt godny, by księgę otworzyć ani na nią patrzeć.

Jan przygląda się, jak potężny anioł² podczas dworskiej liturgii w niebiańskiej Sali tronowej zadaje głośno pytanie dotyczące otwarcia księgi.

W całej Apokalipsie różne postacie z niebiańskiego dworu – aniołowie, Starcy, Istoty żyjące, a nawet sam ołtarz – mówią lub wykonują symboliczne czynności ujawniające lub wypełniające wolę Bożą, przypuszczalnie pod natchnieniem Ducha Świętego.

Anioł pyta: Kto godzien jest otworzyć księgę i złamać jej pieczęcie?

Dwa wyrażenia odnoszące się do tego samego przedmiotu – otwarcia księgi i złamania jej pieczęci – wzmacniają powagę pytania.

➤ Co to znaczy „być godnym” otwarcia księgi?

---

² „Potężny anioł” pojawia się w Apokalipsie jeszcze dwukrotnie: po raz pierwszy w związku z księgą zawierającą treści dotyczące sądu Bożego (10,1) i po raz drugi, gdy za pomocą wymownego gestu uroczyście ogłasza wyrok zniszczenia wydany na Babilon (18,21)

Tekst tego nie mówi wprost.

Prorok Izajasz, tylko po to, by mógł spojrzeć na Boga w Jego niebiańskiej świątyni, musiał najpierw oczyścić się z niegodziwości i grzechu; w innym razie ryzykował śmierć (Iz 6,3-6).

➤ Czy ten, kto ujawnia treść księgi, musi być bezgrzeszny?

Jej otwarcie i ujawnienie jej zawartości jest niczym innym jak czynnością objawiającą. W wizji Ezechiela to sam Bóg rozwija zwój i ujawnia swój plan, który stał się podstawą orędzia proroka (Ez 2,9-10).

➤ Czy zatem ten, kto objawia treść księgi, musi być osobą boską?

Wystarczy powiedzieć, że żadna ze stworzonych istot w całym wszechświecie, łącznie z aniołami, nie jest godna, by otworzyć księgę ani na nią patrzeć (dosłownie „do niego [zwoju] zajrzeć” BP).

Jan bardzo płakał z tego powodu. Został zaproszony do nieba, aby zobaczyć, **„co potem musi się stać”** (4,1).

Domyśla się, że zwój, który ma przed sobą, zawiera przesłanie, do którego przepowiadania jest powołany, objawienie mówiące, co Bóg uczyni, aby uratować swój lud i ustanowić swoje królestwo.

Takie objawienie otrzymał Daniel, któremu polecono, by zachował je w tajemnicy i zapieczętował księgę **„aż do czasów ostatecznych”** (Dn 12,4). Te czasy nadeszły, ale ich wypełnienie okazuje się niemożliwe, bo brak osoby godnej do złamania pieczęci.

[5,5] I mówi do mnie jeden ze Starców: „Przestań płakać! Oto zwyciężył Lew z pokolenia Judy, Odrośl Dawida, tak że otworzy księgę i siedem jej pieczęci”.

Jeden ze Starców przerywa płacz proroka i wyjaśnia mu, że jest ktoś godny otwarcia księgi: Lew z pokolenia Judy, Odrośl Dawida.

Czytelnikom Biblii hebrajskiej tytuł ten może kojarzyć się tylko z jedną osobą, a mianowicie Mesjaszem, potomkiem króla Dawida, należącym do pokolenia Judy.

Błogosławieństwo patriarchy Jakuba przedstawia Judę, przodka króla Dawida, jako kogoś „jak lew”, osobę, od której **„nie zostanie odjęte berło”** (Rdz 49,9-10).

Izajasz zapowiada nadejście króla Dawidowego, na którym spoczywa siedmioraki dar Ducha, którego panowanie spowoduje przemianę stworzenia i który jest „**róźdzką z pnia Jessego**” (Iza 11,1-10)³.

Starzec wyjaśnia, że ten królewski lew zwyciężył (**nikao**, to samo greckie słowo użyte na określenie „zwycięzcy” w rozdziałach drugim i trzecim), dzięki czemu zyskał prawo do tego, by otworzyć księgę i siedem pieczęci.

Chrześcijańscy czytelnicy Jana pojmują w lot przekazywany tu sens:

- ✚ **Chrystus zmartwychwstał! Zatriumfował nad śmiercią.**
- ✚ **On jest osobą godną otworzyć księgę.**

I to właśnie dzięki Jego zwycięstwu możliwe staje się objawienie i realizacja ostatniej fazy Bożego planu dla świata, do tej pory trzymanego w tajemnicy w księdze na dłoni Zasiadającego na tronie.

Baranek otrzymuje księgę i odbiera część nieba (Ap 5, 6-10)

ST: Wj 12,6; 19,6; Ps 141,2; Iz 53,7; Za 3,9; 4,10

NT: 1 J 29; 1 P 2,4-5.9

KKK: Chrystus wywyższony w niebie, 662-664, 668; ludzka wiedza Chrystusa, 471-474; chrzest daje udział w kapłaństwie wspólnym wiernych, 1140-1144, 1268, 1273, 1546-1547

Lekcjonarz: Ap 5,6-12: święto Podwyższenia Krzyża Świętego; msza święta wotywna o Najświętszym Sercu Pana Jezusa w okresie wielkanocnym

[5, 6] I ujrzałem między tronem z czterema Istotami żyjącymi a kręgiem Starców stojącego Baranka, jakby zabitego, a miał siedem rogów i siedmioro oczu, którymi jest siedem Duchów Boga wysłanych na całą ziemię.

To, co **usłyszał** Jan, każe czytelnikowi oczekiwać, że zaraz do Sali tronowej wejdzie ktoś o królewskim majestacie. To, co Jan **widzi**, okazuje się dla nas kompletnym zaskoczeniem: lew jest Barankiem!

To nie koniec, ponieważ baranek wydaje się jakby zabity.

---

³ Wyrażenie „**korzeń Jessego**” (Iz 11,10) odnosi się do tej samej osoby, którą tekst nazywa „**róźdzką Jessego**” (Iz 11,1), ponieważ zarówno w hebrajskim, jak i w greckim słowo przetłumaczone jako „korzeń” może również oznaczać ród (zob. też Syr 47,22).

Greckie słowo przetłumaczone jako „zabity” odnosi się do człowieka zgłodzonego siłą lub do zwierzęcia zabitego, by je spożyć lub złożyć w ofierze.

W wizji Jana przedstawienie Chrystusa jako baranka przywołuje na myśl baranka, którego obiecał ofiarować Bogu Abraham (Rdz 22,8, BWP), baranka paschalnego, którego krew uchroniła Izraelitów przed sądem, jaki spadł na Egipt (Wj 12,3-13), a także Cierpiącego Sługę, który jest prowadzony jak „owca na zabicie” (w Septuagincie ten sam rdzeń czasownika, co w słowie przetłumaczonym jako „zabity”) i który „**przez nieprawę czyny mego ludu został na śmierć poprowadzony**” (Iz 53,7-8 LXX).

Również Nowy Testament porównuje Jezusa do baranka.

Jan Chrzciciel mówi: „**Oto Baranek Boży, który gładzi grzech świata**” (J 1,29).

Piotr pisze do chrześcijan w Azji: „**zostaliście wykupieni nie czymś przemijającym (...), ale drogocenną krwią Chrystusa, jako baranka niepokalanego i bez zmy**” (1 P 1,18-19; zob. 1 Kor 5,7).

Apokalipsa używa w odniesieniu do Jezusa terminu „Baranek” częściej niż jakiegokolwiek innego tytułu: dokładnie dwadzieścia osiem razy – siedem razy cztery – aby podkreślić Jego pełnię (siedem) i uniwersalność znaczenia (cztery)⁴.

Mamy w tym opisie paradoks – baranek jest zabity, a jednak widzimy go stojącego.

Postawa Chrystusa ma tu istotne znaczenie: nie leży w grobie, jest wyprostowany, pełen życia i gotów do działania⁵.

Znaczenie ma także miejsce, w którym stoi, gdyż widzimy Go między tronem z czterema Istotami żyjącymi a kręgiem Starców.

Chociaż wnioskuje na tej podstawie, że Jezus znajduje się w samym centrum tronu Bożego, wydaje się, że Baranek stoi przed tronem, ponieważ 5,7 wskazuje, że przychodzi, aby otrzymać zwój z ręki Boga.

W przeciwieństwie do Istot żyjących i Starców, Baranek nie oddaje pokłonu ani nie pada na twarz, lecz sam odbiera cześć (5,9-14).

Później Jan opisuje Go ciągiem symboli: Baranek ma siedem rogów oznaczających pełnię władzy⁶ i siedmioro oczu, oznaczających pełnię wiedzy (zob. komentarz do 4,6).

---

⁴ „Chrystus” pojawia się siedem razy; „Pan” (w odniesieniu zarówno do Jezusa, jak i Boga Ojca) dwadzieścia jeden razy; „Słowo Boga” raz, „Syn Człowieczy” dwa razy. Apokalipsa używa innego greckiego słowa na określenie „baranka” (nie **amnos**, lecz **arnion**), aczkolwiek nie wydaje się, że wybór właśnie tego słowa ma jakieś znaczenie (arnion pojawia się w Ps 114,4.6; Jr 11,19; 50,45 w tłumaczeniu LXX)

⁵ Nowy Testament na wiele sposobów przedstawia postawę i działania uwielbionego Jezusa. Najczęściej widzimy go siedzącego po prawicy Ojca i królującego wraz z Nim (Mt 26,64; Mk 14,62; Łk 22,69; Ef 1,20; Kol 3,1; Hbr 8,1; 12,2). Marek dodaje, że stamtąd współdziała z uczniami, potwierdzając ich naukę znakami (Mk 16,19-20). Męczennik Szczepan widzi Jezusa stojącego po prawicy Boga (Dz 7,55-56)

⁶ Róg jest często w Starym Testamencie symbolem władzy; zob. Ps 18,3; 89,18; Dn 7,20-21; 8,5-9

Wyjaśnienie Jana łączy wszechwiedzę Baranka z Duchem Świętym, ponieważ te oczy to także siedem Duchów Boga wysłanych na całą ziemię (aluzja do Za 3,9 i 4,10).

Kiedy Słowo stało się ciałem, odłożyło na bok swą boską moc i wiedzę w sposób, którego nie możemy w pełni pojąć (

Mt 24,36: „Lecz o dniu owym i godzinie nikt nie wie, nawet aniołowie niebiescy, tylko sam Ojciec.”

Flp 2,6-7: „On, istniejąc w postaci Bożej, nie skorzystał ze sposobności, aby na równi być z Bogiem, lecz ogołocił samego siebie, przyjąwszy postać sługi, stawszy się podobnym do ludzi. A w zewnętrznym przejawie, uznany za człowieka,”).

Jednak przez posłuszne przyjęcie śmierci na krzyżu, by odkupić rodzaj ludzki, zmartwychwstały Chrystus mający w sobie pełnię Ducha Bożego znów ma w pełni boską wiedzę i moc, teraz już w swej uwielbionej ludzkiej naturze.

[5,7] On poszedł i z prawicy Zasiadającego na tronie wziął księgę.

W tej chwili w niebiańskiej Sali tronowej może rozpocząć się właściwa akcja.

Baranek poszedł i z prawicy Zasiadającego na tronie wziął księgę.

Przekazanie księgi wskazuje, że to właśnie Barankowi powierzono ujawnienie i realizację Bożego planu zbawienia ludzkości oraz ustanowienia panowania Boga nad kosmosem.

Inne teksty biblijne przedstawiają to, co się w tej chwili dokonuje, w odmienny sposób.

- ❖ Księga Daniela mówi o tym, że ktoś podobny do Syna Człowieczego przybędzie na obłokach do Boga i otrzyma wieczną władzę królewską (Dn 7,13-14).
- ❖ Nowy Testament często przywołuje pierwszy werset Psalmu 110, w którym czytamy, że mesjasz zostaje zaproszony, by zasiąść po prawicy Boga i rządzić, dopóki nie zostaną pokonani jego wrogowie (np. Dz 2,33-35; 1 Kor 15,25-27; Hbr 1,13).

Następująca natychmiast reakcja na ten symboliczny gest przekazania księgi także wskazuje na jego wielkie znaczenie.

Widzimy akt czci i uwielbienia dla Boga za całe dzieło dokonane przez Chrystusa.

[5,8] A kiedy wziął księgę, cztery Istoty żyjące i dwudziestu czterech Starców upadło przed Barankiem, każdy mając harfę i złote czasze pełne kadzideł, którymi są modlitwy świętych.

Najpierw na przekazanie księgi odpowiada świta znajdująca się najbliżej tronu Boga: cztery Istoty żyjące i dwudziestu czterech Starców upadło przed Barankiem, który teraz odbiera cześć należną tylko Bogu (J 5,22-23; Dz 2,36; Flp 2,9-11).

Każdy ze Starców ma harfę i złotą czaszę pełną kadzideł.

Dźwięk dziesięcio- lub dwunastostrunnych harf uświetniał w starożytnym Izraelu różne radosne okazje, przede wszystkim jednak przy ich akompaniamencie śpiewano psalmy i hymny podczas liturgii świątynnej⁷.

Kadzidło umieszczano w złotej misie obok „**chlebów pokładnych**” (Wj 25,29-30; Kpł 24,7) i spalano rano i wieczorem jako ofiarę na złotym ołtarzu kadzenia (Wj 30,7-8).

Spalanie kadzidła oznaczało dopuszczalną formę oddawania czci Bogu („**miła woń**” Wj 29,18) i z czasem stało się symbolem modlitwy, której wysłuchuje Pan (Ps 141,2; Łk 1,10).

Jan wyjaśnia, że czasze z kadzidłem, składane w ofierze przez Starców (starszych lub prezbiterów), to modlitwy świętych.

W Nowym Testamencie termin „**święci**” odnosi się przede wszystkim do członków Kościoła, którzy stali się święci przez wiarę i chrzest, aczkolwiek może wskazywać na wiernych, którzy już zmarli (np. Mt 27,52).

Werset ten komunikuje nam niezwykłą prawdę – okazuje się, że

✚ prośby i słowa uwielbienia kierowane przez chrześcijan do Boga unoszą się jak słodko pachnące kadzidło w Jego Sali tronowej, dokładnie tam, skąd Bóg decyduje o tym, jak będzie rozwijał się Jego plan.

Modlitwy ludu Bożego pomagają kształtować bieg historii (Jk 5,16-18: „**Wyznawajcie zatem sobie nawzajem grzechy, módlcie się jeden za drugiego, byście odzyskali zdrowie. Wielką moc posiada wytrwała modlitwa sprawiedliwego. Eliasz był człowiekiem podobnym do nas i modlił się usilnie, by deszcz nie padał, i nie padał deszcz na ziemię przez trzy lata i sześć miesięcy. I znów błagał, i niebiosa spuściły deszcz, a ziemia wydała swój plon.**”)⁸.

⁷ Zob. np. Ps 33,2; 43,4; 150,3. W Apokalipsie harfy pojawiają się także w kolejnych scenach opisujących oddawanie czci Bogu (14,2; 15,2).

⁸ Jeśli Starcy to osoby reprezentujące lud Boży, wówczas tekst wskazuje na kapłańskie wstawiennictwo chrześcijan przebywających już w chwale za Kościołem na ziemi (zob. 20,4-6).

[5,9-10] I taką nową pieśń śpiewają: „Godzien jesteś wziąć księgę i jej pieczęcie otworzyć, bo zostałeś zabity i krwią Twoją nabyłeś [wykupiłeś BD] dla Boga [ludzi] z każdego pokolenia, języka, ludu i narodu i uczyniłeś ich Bogu naszemu królestwem i kapłanami, a będą królować na ziemi”.

Istoty żyjące i Starcy reprezentujący lud Boży (zob. komentarz do 4,4) śpiewają nową pieśń.

W kilku Psalmach pojawia się zachęta skierowana do ludu Bożego, by śpiewać Panu „**pieśń nową**”, co ma stanowić być może odpowiedź na doświadczone niedawno zbawcze działanie Boga⁹.

W Księdze Izajasza 42,10 zaproszenie do śpiewania nowej pieśni jest odpowiedzią na zbawienie, którego Bóg dokona w kulminacyjnym momencie historii przez swego sługę.

Nowy hymn niebiańskiej czci oddawanej Barankowi wyjaśnia ostatecznie, dlaczego godzien jest wziąć księgę i jej pieczęcie otworzyć, innymi słowy, objawia tajemny plan Boga.

Pieśń wyjaśnia, co takiego uczynił Baranek, co daje mu prawo do zrobienia tego, czego nikt inny nie mógł uczynić. Jan wspomniał już o tym w swojej doksolonii pod adresem Chrystusa na początku listu (1,5b-6).

Nowa pieśń rozpoczyna się od wymienienia bardzo dziwnego powodu do czci: Zostałeś zabity (zob. 5,6). Także w oryginale mamy tu grecki czasownik w stronie biernej: Baranek był ofiarą przemocy.

Później następują **dwa twierdzenia wyjaśniające, co przyniosła śmierć Baranka:**

po pierwsze, nabył [„wykupił” BD] ludzi z każdego pokolenia, języka, ludu i narodu za cenę swojej krwi, uwalniając nas od grzechu (1,5b), Szatana (12,9-11; 20, 1-3.10) i śmierci (1,18; 21,4).

To dzieło Baranka można porównać do wykupu jeńców wojennych, ofiar porwań lub niewolników.

Oczywiście nie ma tu mowy o żadnej zapłacie złym mocom, lecz chodzi o to, że Baranek, przyjmując śmierć na krzyżu, ofiarował się w miłości Ojcu (Ef 5,2; Ap 1,5), a Bóg przyjął Jego doskonały dar z siebie (Hbr 9,11-15; 10,12-20).

Ponadto wyszczególnienie na cztery sposoby tych, którzy zostali odkupieni, wskazuje na powszechność zbawienia Chrystusa: nie została pominięta żadna grupa etniczna.

Nie zostali oni jednak wykupieni po to, by być panami samych siebie, lecz dla Boga.

---

⁹ Ps 33,3; 40,4; 96,1; 98,1; 144,9; 149,1; także Jdt 16,1

Jak przypomina Paweł: „**już nie należycie do samych siebie (...), za [wielką] bowiem cenę zostaliście nabyci**” (1 Kor 6,19-20).

Cena naszego odkupienia nie przestaje budzić zdumienia.

A Piotr tak pisze: „**Wiecie bowiem, że z odziedziczonego po przodkach waszego złego postępowania zostaliście wykupieni nie czymś przemijającym, srebrem lub złotem, ale drogocenną krwią Chrystusa, jako baranka niepokalanego i bez zwały**” (1 P 1,18-19). Jest to rzeczywiście drogocenna ofiara.

Drugie, kulminacyjne twierdzenie wyjaśnia, że śmierć Chrystusa dokonała czegoś, co Bóg obiecał wieki wcześniej: uczyniłeś ich Bogu naszemu królestwem i kapłanami¹⁰.

Bóg wyraził ten będący wyrazem Jego łaski zamiar wobec swego ludu, gdy po raz pierwszy zawarł przymierze z Izraelem na Synaju: „**Teraz, jeśli pilnie słuchać będziecie głosu mego i strzec mojego przymierza, będziecie szczególną moją własnością spośród wszystkich narodów (...). Będziecie Mi królestwem kapłanów i ludem świętym**” (Wj 19,5-6).

Ta obietnica zrealizowała się początkowo w królestwie Izraela i w izraelskim kulcie świętym.

Teraz jednak krew zabitego Baranka wypełniła obietnicę mówiącą, że lud Boży będzie „królestwem i kapłanami” tak doskonale, że o jej wcześniejszej realizacji nie wspomina się ani słowem.

Ci, którzy zostali wyświęceni na kapłanów przez krew Baranka, oddają obecnie cześć Bogu w Jego duchowej świątyni na ziemi (Ef 2,18-22; 1 P 2,4-5; Ap 11,1-2) i mają udział w jego królestwie (Ap 1,9).

Po śmierci oddają Mu cześć w Jego niebiańskiej świątyni, gdzie królują wraz z Nim (Ap 7,9-17; 20,4-6).

Królestwo i kapłani Mesjasza to mężczyźni i kobiety, Żydzi i poganie, wszyscy, których Bóg zaplanował błogosławić od początku przez Abrahama i jego potomstwo, czyli Jezusa (Rdz 12,3; 22,18; Ga 3,6-16.28).

Beda Czcigodny pisze: „**Król królów i Niebieski Kapłan, wydając się za nas w ofierze, zjednoczył nas ze swoim Ciałem, dlatego też żaden chrześcijanin nie jest pozbawiony duchowej funkcji kapłańskiej, bowiem jest członkiem wiecznego kapłana**”.

I chociaż hymn Starców opisuje wszystkich wyznawców Baranka jako kapłanów, fakt, że tworzą oni „królestwo” (1,6; 5,10), wskazuje, że ich kapłaństwo jest sprawowane zbiorowo.

---

¹⁰ Sformułowanie „królestwem i kapłanami” różni się nieznacznie od sformułowania „królestwo kapłanów” w Księdze Wyjścia (19,6). Tekst hebrajski w Księdze Wyjścia można tłumaczyć na oba te sposoby. Starożytne greckie i aramejskie tłumaczenia tego wersetu w Księdze Wyjścia interpretują go tak, jak Apokalipsa. Pierwszy List Piotra idzie za tłumaczeniem Septuaginty i oddaje go jeszcze inaczej, pisząc o „królewskim kapłaństwie” (2,9).

Pierwszy List św. Piotra potwierdza tę prawdę, mówiąc o Kościele jako jednym „kapłaństwie” i używając greckiego słowa, które wskazuje na kapłanów jako gremium (1 P 2,5.9).

Mogłoby się wydawać, że skoro mesjasz tworzy z tych, którzy w Niego uwierzyli, „królestwo”, oznacza to po prostu zjednoczenie ludzi wszystkich narodowości pod Jego berłem.

Jednak następne zdanie wskazuje, że chodzi o coś więcej: będą królować.

Ci, którzy poszli za Chrystusem, są nie tylko Jego poddanymi, lecz otrzymują od Niego również udział w jego królewskiej władzy.

Idea królowania ludu Bożego nie jest nowa, lecz jest to starożytna obietnica pochodząca z wizji Daniela, gdzie „**jakby Syn Człowieczy**” staje przed Bogiem, aby otrzymać wieczne królestwo: „**święci Najwyższego, i będą posiadać królestwo na zawsze i na wieki wieków**” (Dn 7,13-14.18.22.27)¹¹.

Apokalipsa powraca do obietnicy panowania świętego ludu Bożego w rozdziale dwudziestym (w.4 i 6) i dwudziestym drugim (w.5).

Warto zauważyć, że przyszłe panowanie ludu Chrystusa będzie miało miejsce na ziemi.

Całkowite wypełnienie tej obietnicy następuje w XXI i XXII rozdziale Apokalipsy, kiedy to z nieba zstępuje Nowe Jeruzalem, a na odnowionej ziemi zostaje ustanowione królestwo Boga, w którym Jego lud króluje wraz z Nim.

Rozważanie i zastosowanie praktyczne (Ap 5,9-10)

➤ Co to znaczy, że Baranek uczynił tych, którzy w Niego wierzą, kapłanami?

Po pierwsze, to działanie ujawnia boskość Chrystusa, ponieważ ustanowienie kapłanów jest boską prerogatywą i nie może tego uczynić człowiek.

Po drugie, twierdzenie to pokazuje nam niezwykłą skuteczność śmierci Chrystusa.

Rytuał wyświęcania kapłanów opisany w Księdze kapłańskiej inicjowała ofiara za grzech usuwająca przeszkody stojące na drodze kapłana do wejścia w obecność Bożą (8,14-17), a po niej następowały inne ofiary, przez które dokonywała się jego konsekracja i inicjacja szczególnej więzi z Bogiem (8,18-29).

---

¹¹ W Septuagincie w powyższych wersetych Księgi Daniela „królestwo” to tłumaczenie greckiego **basileia**; to samo słowo pojawia się także w Apokalipsie 5,10, gdzie jest również tłumaczone jako „królestwo”.

Tymczasem Apokalipsa (5,9-10) wskazuje, że jedna ofiara zabitego Baranka wystarcza zarówno do oczyszczenia z grzechu, jak i do przemiany człowieka, umożliwiając mu przebywanie w obecności Boga.

Albert Vanhoye pisze:

„Chrystus uzyskał dla ludzkości możliwość głębokiej przemiany, która wprowadza ją w wolną od wszelkich przeszkód relację z Bogiem, Jego Ojcem. Jest dostępna dla wszystkich wierzących, czyniąc ich „kapłanami”, czyli osobami uświęconymi, które mogą zbliżyć się do Boga, aby oddawać Mu cześć.

Żaden wcześniejszy kapłan, czy to żydowski, czy pogański, nigdy nie znalazł się w podobnej sytuacji, mając prawdziwie wolny dostęp do Boga. Patrząc zatem z tego punktu widzenia, dochodzimy do wniosku, że nikt nie był tak prawdziwie kapłanem, jak są nimi teraz chrześcijanie”.

➤ W jaki sposób wszyscy chrześcijanie są powołani do sprawowania funkcji kapłańskiej?

Żaden z trzech tekstów Apokalipsy dotyczących kapłańskiej godności chrześcijan nie informuje nas wyraźnie, co to oznacza w praktyce.

Znajdujemy jednak wskazówki, że to kapłaństwo wyrażają:

- ❖ liturgia (11,1-2; 14,1-5)
- ❖ modlitwy (5,8; 8,3)
- ❖ męczeństwo (6,9; 12,11)
- ❖ świadectwo (11,3-7; 12,11).

Inne teksty Nowego testamentu mówią więcej o tym, jak sprawowane jest to wspólne kapłaństwo.

List do Rzymian zachęca Chrześcijan, aby „**dali ciała swoje**”, czyli całe swoje życie na „**ofiare żywą**” (12,1-2).

List do Hebrajczyków wzywa do uczestnictwa w liturgii (10, 19-25) i mówi, że mamy „ołtarz”, z którego kapłani Starego Przymierza „**nie mają prawa spożywać**” (13,10). Zachęca nas, byśmy składali „**Bogu ofiarę pochwalną nieustannie**” oraz nie zapominali o „dobroczynności i wzajemnej pomocy – czyny te nazywa „ofiarami”, które podobają się Bogu (13,15-16).

Piotr zachęca nas, abyśmy jako „**żywe kamienie**” pozwolili się zbudować „**jako duchowa świątynia, by stanowić święte kapłaństwo, dla składania duchowych ofiar, miłych Bogu przez Jezusa Chrystusa**” (1 P 2,5).

Te „duchowe dary” odnoszą się prawdopodobnie zarówno do uczestnictwa w Eucharystii, jak i do życia prowadzonego w Duchu Świętym.

Kilka wersetów dalej Piotr wyjaśnia, po co Bóg uczynił nas „**wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, narodem świętym, ludem [Bogu] na własność przeznaczonym**”; otóż po to, abyśmy „**ogłaszali chwalebne dzieła Tego, który (...) wezwał [nas] z ciemności do przedziwnego swojego światła**” (1 P 2,9) – co oznacza zarówno dawanie świadectwa, jak i oddawanie czci Bogu w liturgii.

✚ **Żywa tradycja: Dwa sposoby uczestniczenia w jednym kapłaństwie Chrystusa**

Katechizm Kościoła katolickiego wyjaśnia, że istnieją dwa sposoby uczestnictwa wierzących w jednym kapłaństwie Chrystusa:

Chrystus, Arcykapłan i jedyny Pośrednik, uczynił Kościół „**królestwem – kapłanami dla Boga i Ojca swojego**” (Ap 1,6); por. Ap 5,9-10; 1 P 2,5.9). Cała wspólnota wierzących jako taka jest kapłańska, Wierni wykonują swoje kapłaństwo, wynikające ze chrztu, przez udział w posłaniu Chrystusa, Kapłana, Proroka i Króla, każdy zgodnie z własnym powołaniem (...)

Kapłaństwo urzędowe, czyli hierarchiczne, biskupów i prezbiterów oraz kapłaństwo wspólne wszystkich wiernych, chociaż „jedno i drugie (...) we właściwy sobie sposób uczestniczy w jednym kapłaństwie Chrystusowym”, różnią się jednak co do istoty, będąc sobie „wzajemnie podporządkowane” (Lumen gentium, 10).

W jakim sensie? Podczas gdy kapłaństwo wspólne wiernych urzeczywistnia się przez rozwój łaski chrztu, przez życie wiarą, nadzieją i miłością, przez życie według Ducha, to kapłaństwo urzędowe służy kapłaństwu wspólnemu. Przyczynia się ono do rozwoju łaski chrztu wszystkich chrześcijan. Jest ono jednym ze środków, przez które Chrystus nieustannie buduje i prowadzi swój Kościół (KKK, 1546-1547).

Cały wszechświat oddaje cześć Bogu i Barankowi (Ap 5, 11-14)

ST: Dn 7,9-10.13-14

NT: Flp 2,10; Hbr 12,22

KKK: celebransi liturgii niebieskiej, 1136-1139

Lekcjonarz: trzecia niedziela wielkanocna (rok C)

[5,11-12] I ujrzałem, i usłyszałem głos wielu aniołów dokoła tronu i Istot żyjących, i Starców, a liczba ich była miriady miriad i tysiące tysięcy, mówiących głosem donośnym: „Baranek zabity jest godzien otrzymać potęgę i bogactwo, i mądrość, i moc, i cześć, i chwałę, i błogosławieństwo”.

Jan widzi i słyszy wiele aniołów tworzących trzeci, po Istotach żyjących i Starcach, krąg świty otaczającej tron Boga.

Jest ich miriady miriad i tysiące tysięcy. Miriada równała się dziesięciu tysiącom, co było najwyższą liczbą używaną w świecie grecko-rzymskim.

Widok miriad aniołów przed tronem Bożym stanowi wypełnienie tego, co widzi Daniel, nim zjawia się jakby Syn Człowieczy, aby otrzymać od Boga wieczną władzę królewską (Dn 7,9-10.13-14).

Te wspaniałe istoty wychwalają donośnym głosem zmartwychwstałego Jezusa. Głoszą, że Baranek – właśnie dlatego, iż został zabity – godzien jest wszystkiego, co należy się Bogu.

W jedenastym wersecie rozdziału czwartego Apokalipsy całe niebo chwaliło Boga Ojca za jego dzieło stworzenia; tutaj całe niebo uwielbia będącego człowiekiem, teraz już uwielbionego Chrystusa, ponieważ dokonał na krzyżu dzieło odkupienia¹².

Siedem zaszczytów przedstawianych w wersecie dwunastym jako należnych Jezusowi poprzedza w oryginale greckim jeden rodzajnik, co wskazuje, że są aspektami jednej rzeczywistości.

Przypisują one Chrystusowi boskie atrybuty.

Pierwsze cztery mogą cechować także ludzkich władców, Bogu jednak przynależą w stopniu najwyższym: **moc i bogactwo, mądrość i siła**.

Bogactwo i mądrość to tradycyjne aspekty Jego majestatu (Ps 104,24; Pwt 8,22; Ag 2,7-8). Trzy kolejne wyrażają hołd należny Barankowi ze względu na Jego boski status: **cześć, chwała i błogosławieństwo**.

Żywa tradycja: Liturgia a oddawanie czci Bogu w niebie

W świetle tradycji chrześcijańskiej od zawsze – jak powiedział papież Jan Paweł II w rozważaniach przed modlitwą Anioł Pański – „Liturgia, którą sprawujemy na ziemi, jest tajemniczym uczestnictwem w (...) niebiańskiej liturgii”

Istotnie, cała autentyczna modlitwa chrześcijańska jest uczestnictwem w oddawaniu czci Bogu w niebie. W Liście do Efezjan czytamy, że zostaliśmy już wywyższeni wraz z Chrystusem i posadzeni na wyżynach niebieskich (Ef 2,6; zob. też Rz 8,30; Kol 3,1-4; KKK, 1003).

¹² Zasadniczo tę samą treść przekazują nam J 17 i Flp 2,9-11

Wszyscy ochrzczeni pozostają w komunii z niebem i tronem Bożym, ponieważ zostaliśmy złączeni ze zmartwychwstałym Chrystusem i napełnieni Duchem Świętym.

Ta prawda dotyczy naszej modlitwy indywidualnej, szczególnie jednak modlitwy wspólnotowej (Mt 18,20), zwłaszcza Eucharystii, która uobecnia ofiarę Jego Syna (KKK,1366).

Jednak to uczestnictwo w życiu nieba, którym teraz się cieszymy, jest niepełne i dopiero czeka na przyszłe wypełnienie: „**Teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno; wtedy zaś [ujrzemy] twarzą w twarz**” (1 Kor 13,12).

Jak mówi Katechizm: „Liturgia ziemską daje nam niejako przedsmak uczestnictwa w liturgii niebiańskiej, odprawianej w mieście świętym Jeruzalem, do którego pielgrzymujemy” (KKK,1090).

Chrześcijańska tradycja liturgiczna, aby wyrazić powyższą prawdę, czerpie obficie z przedstawień kultu niebiańskiego w Apokalipsie oraz z kultu świątynnego w Starym Testamencie, który także miał odzwierciedlać kult niebiański. Takich inspiracji jest zbyt wiele, by można je tu wszystkie przedstawić, a po nadto inaczej się przedstawiają w tradycjach chrześcijańskiego Wschodu i Zachodu, niemniej składają się na następujące elementy:

- modlitwy zaczerpnięte z aklamacji biblijnych wielbiących Boga, takie jak :”Święty, Święty, Święty” lub ułożone z innych zwrotów pochodzących bezpośrednio z Pisma Świętego – na przykład duże fragmenty modlitwy eucharystycznej;

- prezbiterzy przewodniczący obrzędowi liturgicznemu reprezentujący lud Boży i noszący specjalne szaty kapłańskie, często białe;

- postawy i gesty wyrażające cześć i uwielbienie dla Boga, w tym postawa stojąca, pokłony, postawa klęcząca, prostracja (podczas święceń kapłańskich i zakonnych;

- kadzidło wyrażające cześć dla Boga i służące do okadzania osób (szafarzy i wiernych) oraz rzeczy (ołtarza, ewangeliarza), ponieważ należą do Boga i dlatego są święte

- instrumenty muzyczne i śpiew mające uświetnić liturgię, pobudzić serca i wyrazić cześć i radość;

- obrazy i ikony Chrystusa, świętych oraz aniołów, którzy, jak wierzymy, współuczestniczą razem z nami w liturgii; w niektórych Kościołach wschodnich takie wizerunki zdobią ikonostas, czyli przegrodę oddzielającą prezbiterium od miejsca dla wiernych.

[5,13-14] A wszelkie stworzenie, które jest w niebie i na ziemi, i pod ziemią, i na morzu, i wszystko, co w nich przebywa, usłyszałem, jak mówiło: „Zasiadającemu na tronie i Barankowi i błogosławieństwo i cześć, i chwała, i moc, na wieki wieków! A cztery Istoty żyjące mówiły <Amen>, Starcy zaś upadli i oddali pokłon.

To uwielbienie promieniuje na zewnątrz, obejmując wszelkie stworzenie. Na udział całego wszechświata wskazuje wyliczenie jego części: niebo, ziemia, p-od ziemią, morze.

**Aklamacja aniołów oddaje w równym stopniu cześć
Zasiadającemu na tronie i Barankowi.**

To niezwykle twierdzenie wychodzące spod pióra uformowanego w monoteizmie judaizmu Jana, ale zarazem charakterystyczne twierdzenie dotyczące Jezusa przedstawiane przez wczesny Kościół¹³.

Na to, że takie uwielbienie – błogosławieństwo i cześć, i chwała, i moc – obejmuje wszystko i należy się samemu Bogu, wskazuje jego czteroelementowa struktura oraz nieprzemijający charakter: na wieki wieków.

Cztery Istoty żyjące potwierdzają słuszność czci oddawanej bogu i Barankowi swoim Amen i podobnie czyni dwudziestu czterech Starców przez swój pokłon.

Dzieje Apostolskie (1,9) pokazują wniebowstąpienie Jezusa z perspektywy ziemi; **wizja zapisana w czwartym i piątym rozdziale Apokalipsy przedstawia wywyższenie Jezusa do pełni boskiej władzy z perspektywy nieba** (por. Ef 1,21-23: „**ponad wszelką Zwierzchnością i Władzą, i Mocą, i Panowaniem, i ponad wszelkim innym imieniem wzywany nie tylko w tym wieku, ale i w przyszłym. I wszystko poddał pod Jego stopy, a Jego samego ustanowił nade wszystko Głową dla Kościoła, który jest Jego Ciałem, Pełnią Tego, który napelnia wszystko wszelkimi sposobami**”).

Wizja ta charakteryzuje się pewną ponadczasowością: co prawda rozpoczyna się w konkretnym momencie czasu wraz z ofiarą i wywyższeniem Chrystusa, kończy się jednak, gdy w niebie i na ziemi nikt i nic nie będzie się już sprzeciwiać Bogu ani Chrystusowi (w.13).

To powszechne uwielbienie zapisane w wersetych 13 i 14 antycypuje zatem zakończenie księgi i koniec historii, gdy „**na imię Jezusa [zegnij] się każde kolano istot niebieskich i ziemskich, i podziemnych**” (Flp 2,10).

---

¹³ J 1,1-18; 1 Kor 8,6; Flp 2,5-11; Hbr 1,1-8

Pozostała część Apokalipsy mówi nam, że dopóki nie nadejdzie ta chwila, ludzie i byty nadludzkie będą sprzeciwiać się Barankowi i wszystkim, którzy w Niego wierzą.

Jednak ostateczny wynik nie pozostawia wątpliwości. Baranek Boży rzeczywiście odniósł zwycięstwo przez ofiarowanie się na śmierć i zmartwychwstanie.

Ta wizja ujawnia również, że nocne widzenie Daniela, w których ukazał mu się „**jakby Syn Człowieczy**” (Dn 7,9-27), wypełniły się w zmartwychwstaniu i wniebowstąpieniu Jezusa.

Zarówno wizje Daniela, jak i Jana przedstawiają Boga siedzącego na tronie w niebie, po czym następuje opis Jego wyglądu oraz Jego niebiańskich sług otaczających tron (Dn 7,9-10; Ap 4,2-4).

W obu wypadkach do tronu podchodzi ktoś, kogo się nie spodziewamy, i otrzymuje boską władzę.

- ❖ W Księdze Daniela czytamy, że „**oto na obłokach nieba przybywa jakby Syn Człowieczy**” i otrzymuje panowanie będące „**wiecznym panowaniem, które nie przeminie**” (Dn 7,13-14);
- ❖ w Apokalipsie jest to zabity Baranek (5,5-7.12-13).

W obu wizjach dowiadujemy się, że na końcu „**królestwo (...) otrzymają święci Najwyższego i będą posiadać królestwo na zawsze i na wieki wieków**” (Dn 78,18.27; Ap 5,10)¹⁴.

Na końcu piątego rozdziału Apokalipsy widzimy Baranka stojącego przed tronem, trzymającego w ręku księgę z siedmioma pieczęciami i przygotowującego się do ujawnienia i realizacji planu Boga.

---

¹⁴ Beale i McDonough wyróżniają czternaście elementów występujących zasadniczo w tym samym porządku w Księdze Daniela (7,9-28) i w Apokalipsie (4-5)